

Bogo Pregelj:

Punčkinе prigode

6. Pravljica o neumrljivem Koščeju

Nosek je pripovedoval:

Živel je nekoč kralj, ki je imel sina kraljeviča. Ko je sin dorastel, je prosil očeta, da mu je dal konja in brašno za na pot. Hotel si je polskati ženo. Preko treh gora je jahal. Tri vode je preplaval in je prišel v gozd brez konca in kraja. Pred konjem se je koplčil gozd. Kraljevič je pojedel vso potnino in potem skoro omagal od gladu.

V težkih sanjah je ležal carjevič Ivan v stolnem mestu. Ves moker od potu se je zbudil. Poklical je slugo: »Osedlajte mi konja, sivega volka. V sredi gozda bega kraljevič, Poti iz njega ne zna.«

Zahrzal je sivi volk, ko je skočil carjevič Ivan v stremena, in se nagnal v galop. Z vsakim skokom se pognal tri kilometre daleč. V odgonu so se mu pogreznile noge pol klaftr globoko v zemljo. V črnem oblaku se je dvigala zemlja do neba. Tako je jahal carjevič Ivan.

Z ostrim nožem je odprl kraljevič svoje-mu konju do srca in se do sitega napol njegove kadeče krvi. Potem pa je sam samcaf iskal poti. Njegov konj pa je ležal lisicam in vranom v plen.

Padel je kraljevič in obležal kakor mrtev. Tedaj se je sklonil nadenj carjevič Ivan. Bele pogače mu je nadrobil. Mrzle vode mu je natočil. »Stoj, vstani, kraljevič, da greva in snubiva prelepo Vasiljko.«

Dva jezdeca nosi sivi volk. Njune teže ne čuti. Vroč dah mu sika iz nozdrvi. S plamenom mu utira pot skozi gozd. Čez go-

re ju nese. Reke preskakuje. Spredaj sedi carjevič Ivan. Za njim kraljevič. Trdo se je oklenil carjevičevega hrbtna, da ga ni odnesel veter.

Za trikrat deseto goro stoji srebren grad, ki nima okenj in ne vrat. V njem sedi prelepa Vasiljka. Z zlatim glavnikom si češe lase. Kot biser ji polze solze. V srebrni grad jo je zaprl hudobni Košče, neumrljivi čarodej. Očetu jo je ugrabil s kraljevskih vrtov zapadnega carstva. Košče pa je lju-dožer. Čez dan drvi po svetu, na večer se vrača v grad. Vasiljki položi kosmato gla-vo v naročje, da mu obira uši, in jo vprašuje: »Ali hočeš biti moja žena, prelepa Vasiljka?« — »Dokler bo solnce mesec lovilo, dokler bo zemlja zelenje rodila, dokler se ne bodo gore v prah zdrobile, ne bom tvo-ja žena.« — »Če moja žena ne boš, gradu ne boš zapustila, dokler bom živel — ne-umrljivi Košče.« Večer za večerom je če-

sala Vasiljka Koščejeve kuštrave lase, ve-čer za večerom je jokala biserne solze v srebrnem gradu brez okenj, brez vrat.

Droben kamen je vzel carjevič Ivan in ga nalahno vrigel. Zlomil je zlato steno srebrnega gradu. Dvignil je kraljeviča do li-ne in ga postavil v grad.

»Dober dan, prelepa Vasiljka! Ali hočeš biti moja žena.«

»Tvoja žena biti ne morem, kraljevič iz trikrat desete dežele. Dokler živi neumrlji-vi Košče, ne morem iz gradu.«

Stekel je kraljevič k carjeviču Ivanu. Ta mu je svetoval:

»Skrij se v gradu. Dobro poslušaj. Natan-ko povej. Na večer, ko se vrne Košče, naj ga vpraša, kje je njegova smrt.«

Ko se je zvečerilo, je zlezel kraljevič pod posteljo. Od zapada je privršal neumrljivi Košče. Stikal je po gradu, v vseh kotih

je iskal. Diši, diši. Krščanska kri diši.« Črn vran je letel mimo. Človeško kost je nesel v kljunu. Pa ga je splašil jastreb. Spustil je kost skozi dimnik. Takoj sem jo vrgla stran, pa je ostal duh.»

Z zlatim glavnikom češe Vasiljka Koščeju lase. Z desnim očesom se joče, na levo se smeje. Vpraša jo Koščej: »Kaj se jočeš, prelepa Vasiljka?« Zvito mu odgovarja Vasiljka: »Za ženo me hočeš imeti, hudobni Koščej, zato se smejem. Tvoje smrti se bojim, kaj bom neboljena sama. Zato se jočem.« Zasmel se je Koščej: »Moja žena boš, prelepa Vasiljka. Moje smrti se bojiš zastoj. Pod kamnom je moja smrt.«

Drugo jutro sta razkopala carjevič Ivan in kraljevič pod Koščejevo smrti nista našla. Pa je vzela prelepa Vasiljka naročje rož. Spletla je venec in ga položila na kamen. Kraljevič se je pa skrnil.

In spet je vohal kruti ljudožer. Spet se je izgovorila Vasiljka. Pa je videl Koščej cvetni venec vrh kamna in vprašal: »Kaj naj to pomeni.«

»Pod kamnom je skrito tvoje življenje. Nanj sem stopala. Pa sem mu dala rože v okras.«

Široko se je zasmel Koščej, neumrjoči čarodej: »Norica si, prelepa Vasiljka. Kdo bo skrival življenje pod kamen. V omaro v kotu sem ga zaprl.«

Dobro je poslušal kraljevič pod posteljo. Natanko si je zapomnil. Ko je sinilo jutro in je minila noč, je odvršal Koščej v zapadne zemlje, po krščanskih carstvih je ljudi lovil za dobro kosilo. Kraljevič in Vasiljka pa sta hitela odpirati staro omaro, ki je prašna slonela v kotu. Koščejevega življenja v njej ni bilo. V gozdu pred gradom pa je ležal carjevič Ivan. Ob njem njegov konj sivi volk in sta čakala.

Vzela je Vasiljka tolčenega zlata v roke. Z njim je odela staro omaro v kotu.

Ko se je nagnil dan in se je zvečerilo, je prišel s poti Koščej. Še jačje je vohal in skrbneje je iskal krščansko kri. Pod posteljo pa ni pogledal. Izgovorila se je Vasiljka na vrano in ga pregovorila. Položil ji je glavo v naročje. Pa je videl, da se stara omaro v kotu blesti od zlata.

»Kaj si trčila zlato za črvido omaro, prelepa Vasiljka.«

»Tvoje življenje sem častila, ki daje, da skrbiš zame in da nisem samotna. Kaj bi reva sama počela brez tebe.«

Glasno se je grohotal silni ljudožer Koščej: »Močno si neumna, lepa Vasiljka, da si mi verjela. Dobro sem skrnil svoje življenje. Nikdar ga ne dobijo junaki. V sredi morja je otok. Na otoku je cerkev. V cerkvi je vodnjak. V vodnjaku plava raca. V raci je zajec. V zajcu je riba, v ribi je jajce. V jajcu je moje življenje.«

Z zlatim glavnikom je česala prelepa Vasiljka Koščejevo glavo, dokler ni zaspal. Z levim očesom se je smejala, ker je zvedela, kje je Koščejevo življenje. Na desno se je jokala, ker je verjela, da do življenja Koščaja nihče ne more.

K votlemu morju jezditu carjevič Ivan in kraljevič na čilem konju, sivem volku. V

vsakem skoku se požene tri kilometre v daljo, kilometer v vis. Do belih kosti, do sivih skal orje zemljo. Prišli so do brega črnega morja. Ni se vstavil tu sivi volk. V morje se je pognal. Miel je vodo, da so pršile pene do neba. Pred njimi je bila voda zelena. Za njimi je bila črna in bela.

Zaklenjena so cerkvena vrata z zlatim ključem, ki visi vrh stolpa. Pa se je vrgel carjevič Ivan ob tla. Črn vran se je vzpel in snel ključ. — Z zdrobljeno pogačo sta privabila raco k bregu in ji zaviha vrat. Iz nje je skočil zajec in iskal izhoda. Pa je bil že carjevič Ivan tu, ki je zajca lovil in ulovil. A iz njega se je ločila postrv. Spolznila je v vodnjak. Za njo se je pognala zelena ščuka, carjevič Ivan. Padlo je na vodnjakovo dno drobno jajce. Pa je bil carjevič Ivan rak. Iskal je rak jajce in ga je našel.

Stisnil je carjevič Ivan jajce med prsti. Pobledel je hudobni čarodej Koščej in zaječal: »Moje življenje silo trpi. Junaki so našli pot do njega.«

Jačje je stiskal jajce carjevič Ivan. Težko je dihal neumrljivi Koščej in prosil: »Kaj hočeš od mene, carjevič Ivan?«

»Odpri vrata prelepi Vasiljki, da bo mogla iz gradu.«

Odpri je vrata čarodej Koščej. Stopila je na plano prelepa Vasiljka. Vsedla se je na sivega volka, oklenila se je kraljeviča. Carjevič Ivan pa je stisnil jajce, da se je razlilo. In je počil čarodej Koščej in ni ga bilo več.

Kraljevič se je pa poročil s prelepo Vasiljko in carjevič Ivan mu je bil za kuma.

In zakaj ni poročil carjevič Ivan prelepe Vasiljke?

»Druge je čakal.«

»Ali jo je dočakal.«

»Še čaka.«

»Pa kakšna je ona, ki jo čaka carjevič Ivan?«

»Kakor ti je, Punči.«

»Že spet si poreden, Puki!« Punčko je sram. Vsa rdeča je. Zato je skрила obraz v dlani. Avtomobil pa poje enakomerno svojo pot v daljo. Koliko je še do stolnega mesta?

(Dalje prihodnjo nedeljo.)

Manica:

Uganke

1. Kdo je višji od Triglava?
2. Kaj je lažje od peresa najmanjšega ptička?
3. Koliko zrnja omlatijo pridni mladiči v treh dneh?

Alfonz Gspan:

Dete gleda...

Skozi dvoje sinjih okenc
tvoja duša v svet strmi:
vidi zarjo, vidi solnce,
rože, ptice, mamine oči...
Solnce zlato je ko krona,
zarja kakor plašč škrlatni,
rože — mavrična tkanina;
lepše pa so mamine oči.
Kadar radost v njih iskri se,
zlate bolj so kakor solnce,
in če solza v njih blešči se,
bolj ko demanti so lepe.
A ko boš doraslo, dete,
se bo zarja omračila,
rože bodo ovenele,
mamine oči ugasnile.
Tuja solnca bodo vstala,
druge zarje zagorele,
mrive in strupene rože
bodo sladko zadehtele.
In ko bodo te ročice v temi
dobrih rok iskale,
in ko bodo te-le ustne bolno na
pomoč klicale,
tedaj se bodo v gluhi noči
mamine oči prižgale.

Kitajska pravljica

Na Kitajskem — tam, kjer imajo
ljudje rumeno kožo kakor limone — je
živel nekoč velik učenjak. Ime mu je
bilo Čaolao. Imel je prekrasno hčerko,
ki se je imenovala »Rosa neba«. Uče-
njak je kmalu umrl in ko so prečitali
njegovo oporoko, so opazili, da ni kon-
čana. Smrt je bila prehitela učenjaka.
V oporoki je bil napisal:

»Ljubljena Rosa neba! Zapovedujem
Ti, da se kmalu po moji smrti poročiš
z mojem, ki ga boš ljubila. Tvoj bodoči
mož mora biti moder, dobrosrčen in
hraber, tako da mu boš lahko mirno
prepustila svoje premoženje in vse mo-
je dragocenosti. Da boš pa spoznala,
ali je tisti človek, ki te bo prosil za ro-
ko, poštenjak, ga moraš preizkusiti.
Moraš mu...«

In vidite, otroci, kako naj »Rosa ne-
ba« preizkusi svojega bodočega moža,
tega učenjak ni bil zapisal, ker ga je
smrt prehitela.

Njegova hčerka je dolgo jokala in
žalovala. Neko noč, ko je polna luna
plavala na nebu, se je »Rosa neba« spre-
hajala po svojem vrtu med gredicami
krizantem. Biserne solze so ji polzele
po licih in ena solza je padla na cvet
velike krizanteme, ki se je takoj nato
spremenil v kelih. Iz cveta se je ogla-

sil nežen ženski glas: »Ali ti ne mo-
rem pomagati, Rosa neba?«

»Rosa neba«, ki je vedela, da se ča-
sih skrijejo v cvetlice dobri duhovi, je
zaupala krizantemi svojo skrb.

»Pomagati ti hočem!« je rekla kri-
zantema. »Izberi si izmed vseh moških,
ki te želijo imeti za ženo, štiri, ki ti
najbolj ugajajo. Potem utrgaj štiri kri-
zanteme in daj vsakemu eno. Svetovale

ti bomo, kateri je pravi. Seveda ti te-
ga ne bomo mogle povedati s človeškim
glasom, zakaj to se zgodi le vsakih de-
set let enkrat, če pade solza ljubeče-
ga srca v naš kelih. A vendar nas boš
razumela!«

Tako je rekla krizantema. Nekaj dni
nato so prišli vsi moški, ki so hoteli
imeti »Rosa neba« za ženo. Prinesli so
krasne darove, a »Rosa neba« se jih ni
mogla razveseliti. Ves čas je le premi-
šljevala, kdo neki izmed njih je dober
in pošten človek. Naposled je prinesel
sluga še eno darilo, a povedati ni ve-
del, kdo ga pošlje. Bila je lepa srebr-
na vaza; v nji pa so cvetele štiri kras-
ne krizanteme. Na vazi je bil napis:
»Svetovati ti hočemo, Rosa neba!«

Storila je, kakor ji je bila svetovala
krizantema. Izbrala je štiri mlade lju-
di, ki so ji bili najbolj všeč, in vsake-
mu izmed njih podarila po eno krizan-
temo. Ljudje v dvorani so se silno za-
čudili. »Glejte! Glejte!« so vpili. Prva
krizantema se je v roki mladega moža
s človeškim vzdihom zlomila. »Rosa ne-
ba« je razumela govorico krizantem in
vedela je, da bi bila v rokah tega mo-
ža kmalu nesrečna umrla. Druga kri-
zantema je razširjala silen smrad oko-
li sebe, ko jo je mladenič prijel. Ljudje
so kar bežali od njega. Tretja krizante-

ma se je v snubčevi roki sesula in mahoma je postala črna. Četrta krizantema se je v roki mladega vojščaka spremenila v kri. Kri je kapala na tla in ljudje so hoteli v grozi zbežati.

Tedaj je rekla »Rosa neba«: »Na žalost ne morem vzeti nikogar izmed vas za moža. Pojdite. Pokličite vrtnarja, da spravi krizanteme s poti in jih shrani!«

V naslednjem trenutku so ljudje spet začudeni vzklikali: »Glejte! Glejte!« V rokah mladega vrtnarja so se bile krizanteme mahoma vse izpremenile. Postale so lepe kakor le kdaj poprej in vsi so bili očarani od njihove lepote.

Tedaj pa je zaklical snubec, v čigar

roki se je bila krizantema izpremenila v rdečo kri, da je vse to le grda čarovnija, in potegnil svoj meč. A zdaj je vrtnar odložil svoj plašč in se postavil v bojni opremi snubcu nasproti. Tudi on je potegnil meč in zaklical:

»Kdorkoli bi skušal kaliti mir v hiši »Rose neba«, bo imel opravka z vitezem Šaolingom in to sem jaz!«

Da, on je bil vitez Šaoling! Nekoč je bil videl skozi ograjo vrta lepo »Roso neba« in se zaljubil v njo. Takrat je oče mlade krasotice še živel. Preoblekel se je v vrtnarja in nastopil službo pri staremu Čaolaoju. Bil je srečen, če je lahko od daleč videl »Roso neba«, in odkar ji je bil oče umrl, je čuval njeno hišo. In ko ga je zdaj zagledala »Rosa neba« v njegovi mladi lepoti, se je zaljubila vanj in vedela je, da ga bo zmerom rada imela. Poročila sta se in sta bila zelo, zelo srečna.

Šaoling pa je dal, krizantemam v zahvalo, nasaditi ves vrt s krizantemami in cvele so na njunem vrtu tako lepo, kakor nikjer drugje na vsem svetu.

Marica Bärtołova:

Vesele in žalostne zgodbe naših otrok

7. V vrsti

V tretjem letu velike vojne so že vsi otroci, o katerih vam pripovedujem, hodili v šolo. Nada in Mirko sta bila celo že v gimnaziji. O Mirku bi sicer tega nobeden ne verjel, ker je bil še vedno majhen, suh in droban. Knjige je nosil v torbi na hrbtu in knjig je imel že tedaj toliko, da bi bile kmalu težje od njega samega. Včasih jih je našlaš nosil pod pazduho, da bi vsak videl, koliko ima knjig in kako je že učen.

Nekega popoldne je mati poslala Mirka, naj bi se postavil v vrsto in čakal kruha na izkaznico.

Šel je zgodaj, da bi bil med prvimi. Pred njim je bilo res le malo ljudi, za njim pa jih je prihajalo vedno več.

Kruha pa še ni bilo in pekarna je bila še zaprta. Moško se je postavil Mirko v vrsto a kmalu je začel prestopati z noge na nogo, včasih je malo poskočil ali pa malo zapiskal ob rob svoje izkaznice.

Vrsta čakajočih ljudi je bila daljša in vedno daljša a vrata pekarne so bila še zaprta. Nekateri so se jezili tiho, drugi bolj glasno.

Evo, vrata se odpirajo, vrsta se zga-

na, zamaje se kakor živ zid; prvi trije vstopijo.

Kmalu bo na vrsti Mirko, ki se že veseli tiste rjave, zoprno dišeče še vroče mešanice, ki smo ji v vojni dejali kruh.

Pa pristopi k našemu Mirku mlada gospa in ga poprosi:

»Ljubi moj deček, prosim te, odstopi mi svoj prostor, malo dete imam

doma, pa ni nobenega, da bi pazil nanj.»

Mirko stopi uljudno v stran, da gre gospa na njegovo mesto a v istem trenutku se vrsta spet tesno stisne, da Mirko ni imel več prostora.

Stara žena, ki je videla, kako se je deček umaknil, ga je povlekla in ga postavila v vrsto za seboj. A koliko dlje je bil Mirko zdaj od vrat!

Od časa do časa se je nagibal iz vrste, da bi videl, koliko ljudi je še pred njim. Ko se je enkrat tako nagnil, ga prime nekdo surovo za roko in mu reče:

»Dečko, ti imaš dosti časa, le čakaj!« V tem ga je že tudi potisnil v stran in se sam postavil na Mirkovo mesto.

Mirku je šlo na jok, vendar je požrl solze in se postavil za surovežem.

Bilo je v pozni jeseni, solnce je kmalu zašlo. Pihal je mrzel veter in Mirka je zeblo v roke in noge.

Iz bližnje ulice priteče žena z otrokom v naročju. Ogleda si vrsto, vidi Mirka tako majhnega in drobnega pa ga lepo prime za roko, rekoč:

»Pusti mene na svoje mesto, otroka zebe in meni se mudi.«

Mirko se je zdaj branil a nič ni pomagalo, žena ga je pregnala in se postavila na njegov prostor, da si so se ljudje v vrsti za njo jezili in jo zmerjali.

Mračno je že bilo, ko je bil Mirko vendar na vrsti, da vstopi. Tedaj pa pravi nekdo:

»Kruha ni več« in vrata pekarnice se zapro.

Mirko ni zajokal; zeblo ga je in lačen je bil, a zdržal se je do doma.

Na hišnih vratih je udaril v jok in pokazal prazne roke...

Marija H.

Marica in goske

Mala Marica je smela vsako jutro pobirati jajčka, ki so jih nanese pridne kokoške. Ko je zjutraj odprla očke, je bila že tudi na nogah in hitela, kar se je dalo, da je bila čim preje v kokošnjaku. Tam je pokukala v vsako gnezdece. Če je bilo prazno, je grajala leno putko, kjer pa je ležalo lepo belo jajčece, je hvalila na vso moč in varno položila dragoceni zaklad v lično košarico, ki jo je dobila od stare mamice. Tako je vsako jutro prinesla svoji mami poln košek jajec.

Atek je pa razen kokošk imel tudi lepe bele goske. Marica bi bila strašno rada pobirala tudi gosja jajca. Toda

babica je venomer trdila, da goske ne znese toliko jajec kakor kokoške; kvečjemu po 16 — 20 na leto, ki jih potrebujejo za valjenje.

Za Marico je bila to še prevelika modrost, ki je ni razumela. Kako more majhna putka znese toliko več jajc, kakor petkrat tolikšna gos?!

Nekega dne je bila radovednost tako huda, da je Marica ni mogla več premagati. Pokukala je v gosji hlev in ker je videla, da je prazen, se je ohrabrila in se splazila vanj.

Jojmene! Kaj pa je to? V kotu hlevčka lepo veliko gnezdo in v njem vse polno belih jajec! In kako strašno velika so bila! Oj saj je Marica vedela, da nosijo goske tudi več jajec, pa še koliko na en mah!

Oh, ta babica! Le zakaj jo je tako strašansko nalagala? Zdaj ji bo pa že pokazala, kdo da ima prav! To bo mamica gledala! In očka in babica!

Brž je pokleknila pred gnezdo, sprijela predpasnik in pričela varno nalagati jajčka vanj. Joj, kako so bila težka in še čisto gorka!

»Vidiš, babica,« je mrmrala Marica predse, »vidiš, pa še koliko jih znese goska!«

Zdaj je bil predpasnik poln in Marica je vstala, da bi ga šla izprazniti, zakaj gnezdo še ni bilo prazno.

Fff—h! Fff—h! je zasikalo v tem hipu za njo in jo že tudi strašno uščipnilo v mečica!

Marica je grozno zakričala, stisnila predpasnik z dragocenim zakladom k sebi in si z drugo roko zakrila obrazek.

Gos in gosjak sta jo srdito napadla, sekala s kljunoma in jo bila s perutmi. Marica je grozno kričala in omahnila na kolena. Vsa oblita s krvjo, je le še očke skrivala pred besnimi kljuni razjarjenih gosjih staršev, ki nikakor ni sta hotela odnehati.

Na srečo je atek slišal obupno vpitje male Marice. Zapodil je s palico gosjo dvojico, pobral krvaveče dete in ga odnesel mamici.

Še dolgo potem ni smela Marica videti goske, ne da bi bila prestrašeno zakričala in zbežala. Toda zdaj ve, da so bila jajčka goski podložena za valjenje in da je bila gosja mamica zaradi tega tako strašno huda, ker ji je hotela Marica vzeti njene bodoče otročičke, male goske, ki bi se izvalile iz tistih jajčk. Tako jih pa tisto leto niso nič imeli, ker preplašena goska ni več sedla na gnezdo.

Zakaj pada jeseni listje z dreves?

Nekaj o zimskem spanju dreves

Zdaj je že vse listje porumenelo in kmalu bodo drevesa gola. Niti najboljši slikar si ne more izmisliti tako bujne mešanice barv, kakor zlata jesen! Na žalost traja ta krasota samo kratek čas. List za listom pada z dreves. Tudi ob najlepšem vremenu, ko niti malo sapa ne piha, pada počasi list za listom na tla. Ali ste ob tem času kdaj opazovali drevesa?

Drevje se je že dolgo pripravljalo na jesen. Na koncu listnega peclja, prav tam, kjer se list drži veje, raste plast, čije celice imajo zmožnost, da se brez vsake poškodbe lahko ločijo druga od druge. Zdaj visi list samo še na pecljevem žilcu, ki je zelo krhek. Najmanjša sapica zadostuje, da se živček prelomi, časih na zadostuje tudi sama teža lista. Odpadel list zapusti na veji majčeno brazgotino, ki se kmalu zaraste z nizko plastjo plutovine.

Modra previdnost narave je tisto, kar silí drevo, da golo preživi zimo. Listje je izhlapovalna naprava dreves. Korenine jim dobavljajo poleti svežo vodo, da se lahko preživljajo, in listi jo izhlapevajo. Pozimi pa korenine ne bi mogle dovajati dovolj hrane, ker je zemlja premrzla in trda. Tedaj bi bilo drevo obsojeno, da počasi ovène in se posuši.

Hrana, ki jo je poprej potrebovalo listje, se preseli v veje in v deblo samo. Tam čaka do pomladi, da pomaga mladim poganjkom rasti. V listih samih ostane le nepotreben sok, ki drevesu ne koristi.

Poleg tega je golo drevo mnogo bolj odporno proti velikemu snegu. Gole veje imajo več moči in lažje držijo veliko težo snega. Če bi bili na vejah li-

sti, koliko snega bi se tedaj nabralo na drevju! Veje in vrhovi bi se morali zlomiti pod težo snega. Da, zato pada jeseni listje z dreves!

Sašenjka:

Kazen

Ondan si je Hribnikov Franci strašno zaželel kostanja, ki ga peče invalid na vogalu ulice. Hotel si ga je privoščiti na vsak način, a kako, ko je imel v žepu samo petindvajsetparski novček. Za dinar jih je deset, za pet in dvajset par dva in pol. Pol kostanja nihče ne da. Torej dva bi dobil, samo dva. Z dvema kostanjema si pa samo zdražiš tek in nič drugega. Oh, ko bi imel dinar, en sam dinar, da bi si kupil deset sladkih pečenih kostanjev!

Tedaj se je pa Francek nečesa domislil. Veselo se je zasmel samemu sebi. Hm, zakaj pa ima invalid, ki peče

kostanj, črne naočnike? Radi lepšega gotovo ne. Gotovo je napol slep, če sploh ne popolnoma, in potem ne bo opazil, če mu da Francek namestu dinarja petindvajsetparski novček. Ni še do konca domislil, pa je že stal ob stojnici in oblastno zahteval:

»Za en dinar pečenega kostanja, prosim!«

Invalid mu je naštel deset kostanjev v zavojček. Francek je položil na stojnico petindvajsetparski novček in stekel. V bližini doma se je šele ustavil in začel nestrpno luščiti in jesti kostanj. Nепrestano se je oziral v strahu, da ne bi bil prodajalec vendar opazil prevare in prišel za njim. Začela ga je peči vest. Kaj če pride sedaj po cesti po opravkih njegova mati in ga vidi, da je

kostanj. Kaj naj ji reče, kje je dobil dinar? Saj je dobro vedela, da ga doma še ni imel. Na cesti pa dinarji tudi ne rastejo. Moral se ji bo zlagati. Pa kako? Laž, huu! Kostanji se mu mahoma niso več zdeli okusni in sladki.

Po ulici je prišel stražnik in se mu naglo bližal.

Pome gre! Prodajalec me je naznanil, je preplašen pomislil Franci. Vrgel je zavojček, v katerem so bili kostanji, proč, zatlačil zadnja dva kostanja v usta in ju hitro požrl.

Stražnik je šel mimo njega in ga ni niti pogledal, a Franci se ni mogel veselo oddahnuti. Kostanja, ki ju je bil tako hitro požrl, sta mu obtičala v grlu. Kašljal je in hrkal, pa mu ni nič pomagalo. »Joj, joj, ali bom umrl?« je pomislil ves obupan in solze so se mu

udrle. To je kazen, ker sem prevaril kostanjarja. Kazen, huda kazen!

Sapa mu je pohajala, v obraz je bil že ves višnjev, ko je pritekel domov.

Mati se je silno prestrašila. Po dolgem naporu se ji je posrečilo potegniti Francku kostanja iz grla. Komaj je Francek mogel govoriti je ves skesan priznal materi svoj greh. Mati ga je ostro oštela in mu dala dinar, da ga takoj nese kostanjarju.

Precej nerad je Francek izvršil to naročilo, ker se je zelo bal, da mu ne bi kostanjar navil ušes.

Pa je bil njegov strah neupravičen. Kostanjar je bil dober mož. Vesel je bil, da je dobil svoj dinar. Za pet in dvajset para mu je dal še tri kostanje in ti so se zdeli Francku stokrat slajši od onih, ki jih je prej dobil z goljufijo.

KAJ PIŠEJO "JUTROVČKI"?

Boljša je gruča domače zemlje nego na tujem zlate gore. — Solnce ne sije tako lepo, kakor materino oko. — Najhujša staršem bolečina, če mora sram jih biti sina. — Pridnost več velja nego kup zlata. — Če hočeš, da ti Bog pomaga, ne goni režeža od praga.

Edvard Furman, uč. III. razr. mešč. š. v Mariboru, Slomškova ul. 5.

Kdor ne uboga, ga tepe nadloga. — Kdor laže, tudi krađe. — Laž ima kratke noge. — Kdor visoko leta, nizko pade. — Lastna hvala se pod mizo valja.

Ivanka Grašič, uč. III. razr. Sepske Morevnice, Gorski Kotar.

Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. — Stara navada je železna srajca. — Mladost naj molči, kadar starost govori. — Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača. — Lenega čaka strgan rokav, pa-ica beraška in prazen bokal.

Janez Vaneč, uč. ? razr. v Mariboru, Kamniška c. 24.

Boljša kot cekinov pest je mirna in dobra vest. — Kdor ni lenuh, ima svoj kruh! — Brez potu ni medul — Kdor rano vstaja, temu kruha ostaja. — Kdor za mladih dni ne skrbi, ta v starosti trpi!

Anica Kunej, uč. I. razr. mešč. š. v Trzinu.

Sreča iz takega kraja beži, ki v njem poštenja ni. — Kdor pridno dela in lakomen ni, lahko brez vsega bogastva živi. — Kdor košček kruha zamuje, drobtinice večkrat poiškuje. — Tudi v sili, v šali se ne laži. — Solnce ne sije tako lepo kakor materino oko.

Marjan Pravič, uč. I. mešč. š. v Žalcu.

Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima. — Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. — Kdor ne uboga ga tepe nadloga.

— Kdor visoko leta, nizko pade. — Tiha voda bregove podira.

Ivan Colnar, uč. I. razr. gim. Ljubljana VII., Sv. Jerneja 34.

Več je vredna domača gruda kot na tujem zlate ruda. — Kdor dolgo leži, kosilo od njega zbeži. — Kdor veliko govori, veliko ve, ali pa laže. — Boljši je prihranjen vinar, kot pridelan goldinar. — Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Andrej Kamnar, uč. I. drž. mešč. š. v Ljubljani.

Naj človek pol sveta obteče, najboljši kruh doma se peče. — Ljubo doma, kdor ga ima. — Denar je sveta vladar. — Tuji- na hujša od pelina. — Boljša je gruča domače zemlje, nego na tujem so zlate gore.

Tatjana Čander, uč. IV. razr. v Hrastniku.

Na solncu je toplo, pri materi dobro. — Rane rože rade povenejo. — Kjer laž obduje, tam ne večerja. — Pokornih glasov ne seka sablja. — Očetov blagoslov zida otrokom hiše, materina kletev jih podira.

Božič Vincencij, uč. I. razr. gimn. v Kranju

Ljubo doma kdor ga ima. — Kdor laže, ta tudi krađe. — Molčanje je zlata vredno. — Alkohol je strup. — Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.

Marjan Jerše, uč. III. razr. Naklo 5 pri Kranju.

Spanec je boljši kakor žganec. Ljubi je domek, četudi ga je samo za bobek. Usta brez zob, mlin brez kamnov. Kdor solncu okna zapira, boleznj vrata odpira.

Vida Hočevan, uč. ? razr. v Ljubljani, Breg 10-II.

ŠALE ZA MALE

Deček se pelje na kolesu in podere pešca na tla.

Pešec se razburja: »Neroda nerodna, kaj ne znaš zvoniti?«

»O, zvoniti že znam,« mu odgovori deček, »samo voziti še ne znam dobro!«

»Tonček, koliko je star tvoj dedek?«

»Ne vem, toda imamo ga že zelo dolgo!«

Učitelj: »Janez, povej mi šest živali, ki živijo v severnih pokrajinah?«

Janez: »4 beli medvedi in 2 severna jelena.«

Mati: »Ne vem, kaj je s teboj, Branko, da se vedno pretepaš v šoli. Danes se je učitelj spet pritožil. Kdaj misliš nehati s pretepanjem?«

Branko: »Pojutrišnjem.«

Mati: »Zakaj pojutrišnjem?«

Branko: »Ker moram jutri še enega premlatiti.«

Kupec: »Pes mi zelo ugaja. Ali je tudi res dober čuvar?«

Prodajalec: »In še kak! Samo zbuditi ga moramo in takoj začne pri najmanjšem šumu lajati!«

Profesor stavbarstva

Pariškemu zverinjaku je nekdo podaril bobra. Nalašč zanj so napravili majhen park s tolmučom, ki naj bi mu nadomeščal ogromno reko Misisipi.

In na bregu tega jezercja je stala kočica, zgrajena po vseh pravilih umetnosti in udobnosti.

Bober pa s tem stanovanjem ni bil zadovoljen. Razdril je kolibico brez vsakega drugega orodja, samo s šapicami in repom. In prav tako jo je spet sestavil.

Zdaj je stavbenik vedel, kakšno stanovanje hoče imeti bober, ki se zaveda svojega dostojanstva.

Solnčni žarki

Kdor pravilno reši solnčne žarke, bo lahko prečital krstno in rodbinsko ime znanega slovenskega pesnika.

Skrivalnica »Martin Krpan«

Kje je Krpanova kobila?

Rešitev zlogovnice

Vodoravno: 1. mo-ka, 3. ka-ra-va-na, 5. li-pe, 6. vi-no, 7. la-vo-ri-ka, 10. da-ma.

Navpično: 1. mo-ra, 2. ka-va, 3. ka-pe-la, 4. na-vi-ka, 8. vo-da, 9. ri-ma.

Rešitev križaljke »Slon«

Vodoravno: 1. Mi, 2. po, 4. slon, 6. a. Navpično: 1. mu, 2. plošča, 3. oo, 5. ne, 6. a, 7. kos.